

האשה פרק שמיני פסחים

צא.

עין משפט נר מצוה

למ א ממי פ"ו מהלכות
ק"פ הלכה :
ב מ ג מ"ג ע"ג פ"ה
ה הלכה :
ד ע"ג פ"ו הלכה י'
מב ה מ"ג ע"ג פ"ז הלכה
ז :
מג ו ע"ג הלכה ד'
מז ז מ"ג ע"ג פ"ח הלכה
ג :

שהיה טמא מתחלתו. תימה לר"י מפסק הגל נמי נימא חי הוה כשהחמיל לפסק וי"ל דכיון דמנאלו מת אית לן למימר שמתחלתו היה מת שכל הטומאות כשעת מניחתו: **לא שנו אלא בבית האסורין של עכו"ם.** בירושלמי מוקי לה רבי יוסי בר זבון שסם רבי יוחנן כשצנשוה ישראל אבל צנשוה עכו"ם אין שוחטין עליו אפי' עם אחרים (א) אשר פיהם דבר שול והיינו איפכא משמעתי:

עשרה ואין יבולין לאוכלו אין שוחטין עליהן.

מדה אפילו ר' יהודה קדמתן שלא יציאוהו לדי פסול: **האי באחד מאי עביד ליה.** הוה מזי למימר דלגיטריך לנדלמרינן כנידל זולין (לעיל דף ע"ט): שאין היחיד מוכרע א' וחתנן אין עושין חבורת נשים. מעיקרא קדמי צפני ענמה לא קשיא ליה אלא השמא דקאמר אימא צפני ענמן משום דמשמע ליה דלא אסרה מתימין חבורת נשים אלא כשיש נשים חרבה סמוכות זו על זו ואינן יורדין לשמור הפסח מניאות אותו לדי פסול אבל יחידה שוחטין עליה: ומכיו

המפקח אם הגל מעל אדם ואין ידוע אם ימלאנו חי או מת: שוחטין עליו. דמכ"מ עודנו בחזקת טהרה, ואינו נמי לאורתא חזי כדלמרינן בגמרא (ב) דלגינות לילה ליתא מדלורייתא אלא לגינות יום כדכתיב (ויקרא י') היום הקריבו יום אסור לילה מותר בשמיטת קדשים (ג) וגבי פסח לא העמידו דבריהם במקום כרת: **שוחטין עליהן.** בחצרות אחרים: **שמה יציאוהו לדי פסול.** שמה יטמא אויגן למתו ומפקח הגל ימלאנו מת ונמנא ששהיל על הטומאה והצנשוש שמה לא יצא וחולה וזקן שמה יכבד חוליו ולא יוכל לאכול כזית: **לפיכך.** הואיל ובשעת שמיטה חריון היו וזקק הדם עליהן אם ארבע זבן פסול כמו שפירשתי פטורין מלעשות פסח שני: **חזן מן המפקח אם הגל ונמנא המת תחמי שחייב לעשות פסח שני: שהוא טמא מחלטו.** קודם שמיטה שהרי האהיל על הטומאה משעה שהחמיל לפסח ובגמרא מוקי לה בגל עגול שמתחלה האהיל את כולו: **גב' לא שנו.** דיש שוחטין על הצנשוש צפני ענמו: **דין האסורין של ישראל כגון לכופו להוציא אשה פסולה או לשלם ממון חי נמי כדתינא (כחצות דף ג' ב):** אם יקום והתהלך בחזן כו"מ (ד) וכי תעלה על דעתך זה מהלך בשוק זה נהרג אלא מלמד שחובטין אותו עד שנראה מה תהא עליו: **דין פאגו.** מקום חילון צירושלים: **דמטיילי ליה.** מן הפסח בתוך בית האסורין לאכול דהא לפניס מירושלים הוא: **ל"ש.** דמפקח גל חייב לעשות פסח שני אלא גל עגול דמתחלתו האהיל עליו אבל גל ארוך שמה בשעת שמיטה עדיין לא האהיל כנגד הטומאה וכיון דספק ילא ספק לא ילא פטור משום דלא אפטר כדלמרינן לעיל (דף פ"ח): **גבי חמשה שנתעברו עורות פסחיהן:**

מתני' על היחיד. טעמא יליף בגמרא: **ואפילו חבורה של מאה רבי יוסי קאמר לה כלומר לא תליא מילתא דפסח אלא באכילה יחיד ויכול לאכול כזית שוחטין עליו מאה ואין יכולין לאכול כזית בין כולם אין שוחטין עליהן: ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים.** טעמא מפרש בגמרא: **גב' לא סודל לזוהא אם הפסח באחד שעריך.** דריש באחד באנפיה נפשיה על היחיד: ואין יכולים לאולגו. כזית ממנו: **מנין לזוהא פסחו צנמת יחיד.** להכי נקט צנמת יחיד ולא צנמת חבורה. להכי נקט צנמת יחיד עד שנענה בית עולמים ומשנענה חזרו לאיסורם ושזו לא היה להם הימיר: **שהוא בלא טעשה.** אבל כרת דשוחטין חזן ליה. ובשמיטת קדשים בפרק בתרא (נחמס קיד:) מוקי לה בקודם חלות דמחוסר זמן הוא להתקבל צפנים דכתיב (ויקרא ט) אשר ישחט מחזן למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו הראוי לפתח אהל מועד חייב עליו ושאינו ראוי לאהל מועד אינו חייב עליו ויליף מהכא דמחוסר זמן בחזן אע"פ שאינו בכרת בלא טעשה מיהא הוה האיל וראוי לזבא לאחרי זמן: **יכול אף בשעת היסר הצנמו כן.** יאה בלא טעשה זה דהא לא התורה צנמת יחיד אלא לדבר הנודע ויניד וזהו האיל לגביה כשעת איסור: **ס"ל כו'.** דהא לאו דהא לא משמעתי אלא בשעת איסור הצנמות והכי שמעינן ליה לקרא לא תוכל לזכות את הפסח צנמת יחיד בזמן שכל ישראל נכנסין בשער אחד כו' כי אם אל המקום אשר יצחר שם תזבחנו: **ופרכינן לר' יוסי ממאי דקרא לנדרי שמוען כו'.** ולאו פירכא כולי האי דליכא למימר מר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי אלא טעמא דר' יוסי מהדר לפרושי מאיש לפי אלול: **לא ס"ד.** דלאסור פסח על היחיד אחד דכתיב איש לפי אלול מוכחו על איש אחד תשחטו וכלבד שיהא לאכילה: **שם מוקום:** **שם בראשון.** חובה בשני ראשון. ולקמיה (ע"ז) יליף טעמייהו: **טפילה.** חיבור: קמיה מיהת צפני ענמה לשון יחיד: **ה"ג לא נשים ועבדים וקטנים: פסלות.** עבירה:

(א) קדושין מב. [נלקמן לה. ג' ע"ג וימא ג' א. ג' ע"ג] (ב) מ"ג נלקמן לה. ד"ה מבע"ל. א ונחמס קיד: (ג) ונחמס קיד: וכן כמספיקא ונחמס פ"ג ה"ו (ד) [סוכה נ"ה:] (ו) [נלקמן לה. ג' א.] (ז) ונחמס דף ק"א. (ח) [שמות כ"א:] (ט) [עירובין לה: מה ד"א.]

תורה אור השלם

1. שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא יצאצא בפיהם לשון תרמית בי הקהה ידעו וידברו ואין מחרדי: צנפניה ג י' 2. לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך: אשר יי אלהיך נתן לך: דברים טו ז 3. ואם ימנע הבית מהית משה וקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במקבת נפש איש לפי אכלו תכסו על השדה: שמות יב ד

הגהות הב"ח

(א) גב' בית האסורין עבדים לא לא אמר: (ב) תוש' ל"ה לא שנו וכו' אחרים דכתיב אשר פיהם:

מוסף תוספות

א. את הציבור. מוס' שאנן.

רבינו חננאל
מתני' האונן והמפקח בגל וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין כו'. אוקמא ר' יוחנן בבית האסורין של עכו"ם, ואף על גב דאבטחוהו לאפקיה אין שוחטין עליו דעבידי דמשקרי, שנאמר אשר פיהם דבר שוא וגו'. אבל בית אסורין של ישראל כיון שהבטיחוהו שיוציאו לא משקרי, שנאמר שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב. הלכך שוחטין עליו. אמר רב תסדא וזה האסור בבית אסורין לא גוים ששנינו אין שוחטין עליו בבית האסורין שהוא חזן לחומת בית פאגו, פ"י מקום חזן לירושלים שאין אוכלין שם קדשים קלים, אבל אם הוא זה בבית האסורין לפניס מבית פאגו שוחטין עליו דאפשר דמטיילין ליה פסחא התם ואכיל ליה. ואלו ששנינו במשנתנו כגון האונן ומי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין והחולה והזקן שיכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהם בפני עצמן שלא יביאו הפסח לדי פסול כלומר איפשר שלא יאכלוהו כי אינם יכולין ופסול בנותר אבל נפטרו בדיקת הדם מלעשות פסח שני. חזן מן המפקח בגל שבוראי האהיל על המת והיה טמא מחלה. והני מילי בגל עגול אבל גל ארוך אימור טהור היה, אני אומר נזק הדם עד שלא הגיע לטומאה. ולא שנו אלא גל עגול. פ"י גל עגול קצר מלמעלה והוב למטה, וכשפתחיל לפסק מתחיל מלמעלה ומאחיל עליו. תניא נמי הכי ר' ישמעאל ברי' יוחנן אומר מפקח בגל עתים חייב עתים פטור. כיצד גל עגול כו'.

[מתני' אין שוחטין את הפסח על היחיד כו'. תנו רבנן מנין שאין שוחטין את הפסח על היחיד שנאמר לא תוכל לזכות את הפסח באחד שעריך דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר יחיד ויכול לאכול שוחטין עליו עשרה ואין יכולין וכו'. ורמינן אהא דר' יהודה הא דתניא אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה בשני עושין אותה טפילה לאחרים דברי ר' יהודה. ושנינו חזין ואימא הכי, נשים בראשון שוחטין עליה בפני עצמן. אקשינן וכי עושין חבורה כולה נשים והתנן אין עושין חבורה

אבל גל ארוך פטור מלעשות פסח שני אימא טהור היה בשעת שחיטה תניא נמי הכי ר"ש בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר מפקח בגל עתים פטור עתים חייב כיצד גל עגול ונמצאת טומאה תחתיו חייב גל ארוך ונמצאת טומאה תחתיו פטור אימא טהור היה בשעת שחיטה: **מתני' (ב) אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר ואפילו חבורה של מאה שאינן יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן וואין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים: (ג) ה"ר מ' מגין שאין שוחטין את הפסח על היחיד ת"ל לא תוכל לזבוח את הפסח באחד דברי ר' יהודה ורבי יוסי אומר יחיד ויכול לאכול שוחטין עליו עשרה ואין יכולין לאכול אין שוחטין עליהן ורבי יוסי האי באחד מאי עביד ליה מיבעי ליה לכור"ש (ד) דתניא ר"ש אומר ומניין לזבוח את פסחו בבמת יחיד בשעת איסור הבמות שהוא בלא תעשה ת"ל לא תוכל לזבוח את הפסח (ה) באחד שעריך יכול אף בשעת היתור הבמות כן ת"ל באחד שעריך (ו) לא אמרו אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד ור"י האי מנא ליה תרתי שמעת מינה ולר' יוסי ממאי דלחכי דקאמר ר"ש דילמא כדקאמר ר' יהודה הוא דאתא אמר לך לא סלקא דעתך דהא כתיב איש לפי אכלו רמי ליה רב עוקבא בר חיננא מפרישנא לרבא מי א"ר יהודה אין שוחטין את הפסח על היחיד ורמיננהו אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה ובשני עושין אותה טפילה לאחרים דברי ר' יהודה א"ל לא תימא בפני עצמה אלא אימא בפני עצמן אמר ליה מי עבדינן חבורה שכולה נשים והתנן אין עושין חבורת נשים ועבדים וקטנים מאי לאו נשים לחודייהו ועבדים לחודייהו וקטנים לחודייהו אמר ליה לא נשים ועבדים וקטנים נשים ועבדים משום תפלות קטנים ועבדים משום פריצותא**

צנמת יחיד ולא נקט צנמת חבורה. להכי נקט צנמת יחיד עד שנענה בית עולמים ומשנענה חזרו לאיסורם ושזו לא היה להם הימיר: **שהוא בלא טעשה.** אבל כרת דשוחטין חזן ליה. ובשמיטת קדשים בפרק בתרא (נחמס קיד:) מוקי לה בקודם חלות דמחוסר זמן הוא להתקבל צפנים דכתיב (ויקרא ט) אשר ישחט מחזן למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו הראוי לפתח אהל מועד חייב עליו ושאינו ראוי לאהל מועד אינו חייב עליו ויליף מהכא דמחוסר זמן בחזן אע"פ שאינו בכרת בלא טעשה מיהא הוה האיל וראוי לזבא לאחרי זמן: **יכול אף בשעת היסר הצנמו כן.** יאה בלא טעשה זה דהא לא התורה צנמת יחיד אלא לדבר הנודע ויניד וזהו האיל לגביה כשעת איסור: **ס"ל כו'.** דהא לאו דהא לא משמעתי אלא בשעת איסור הצנמות והכי שמעינן ליה לקרא לא תוכל לזכות את הפסח צנמת יחיד בזמן שכל ישראל נכנסין בשער אחד כו' כי אם אל המקום אשר יצחר שם תזבחנו: **ופרכינן לר' יוסי ממאי דקרא לנדרי שמוען כו'.** ולאו פירכא כולי האי דליכא למימר מר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי אלא טעמא דר' יוסי מהדר לפרושי מאיש לפי אלול: **לא ס"ד.** דלאסור פסח על היחיד אחד דכתיב איש לפי אלול מוכחו על איש אחד תשחטו וכלבד שיהא לאכילה: **שם מוקום:** **שם בראשון.** חובה בשני ראשון. ולקמיה (ע"ז) יליף טעמייהו: **טפילה.** חיבור: קמיה מיהת צפני ענמה לשון יחיד: **ה"ג לא נשים ועבדים וקטנים: פסלות.** עבירה: **עבדים**

נשים ועבדים וקטנים. ושנין לעולם עושין חבורה כולה נשים ומשנמינו נשים ועבדים יחדו משום תפלות והוא דבר עבירה כדגרסינן רוצה אשה בקב ותפלות ולא עבדים וקטנים משום פריצותא.